

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ В ОТГ

На сучасному етапі розвитку в Україні відбувається процеси адміністративно-фінансової децентралізації влади, формування в регіонах ОТГ.

В останні роки в Україні фінансування сфери культури дещо покращилося, однак значна частина цих кошти спрямовуються не на розвиток, а лише на покриття витрат. На сьогодні найбільше видатків у культурі зафіксовано на підтримку національного кіно, національних театрів і національних художніх колективів. Дещо покращилася ситуація з фінансуванням національних і державних заповідників, а також на випуск книжкової продукції. Децентралізація у сфері культури – це реальний крок до підвищення якості повсякденного життя мешканців кожного села, селища чи міста. Однак сучасні реформи є певним викликом для багатьох закладів культури.

В нових умовах заклади сфери культури мають знайти своє місце, окреслити шляхи подальшого існування та визначити нові напрями та форми надання населенню культурно-мистецьких і інформаційних послуг на найвищому рівні. Особливо це стосується сільських осередків культури, більшість з яких – дотаційні [1].

В умовах адміністративно-територіальної реформи в Україні потрібно зважати на те, що в жодному разі не можна проводити оптимізацію мережі закладів культури без врахування територіальних особливостей. Адже є регіони, де культурні традиції передавалися з покоління в покоління, а є такі, де за радянських часів обов'язково будувалися клуби і музеї, які згодом стали нікому непотрібними. Насамперед при реформуванні сфери культури, потрібно зважати на традиції, щоб не знищити ті залишки культурної автентичності, що залишилась у населення [2].

З огляду на це, основними проблемами та ризиками, що можуть виникнути у сфері культури в умовах децентралізації є:

- ліквідація закладів культури місцевого значення;
- втрата історико-культурної спадщини та національних традицій;
- нівелювання функцій окремих закладів культури через нераціональну оптимізацію їх мережі;
- втрати кадрового потенціалу у сфері культури;
- збереження небезпеки отримання фінансової підтримки закладів культури певної ОТГ через латентні механізми.

Функціонування мережі закладів культури ОТГ відбувається за рахунок власних коштів громад, а не державних субвенцій, як до прикладу в освіті та охороні здоров'я. Фінансування розвитку мережі закладів культури ОТГ відбувається в межах відповідних програм [4].

Потенційним джерелом фінансування закладів культури ОТГ є виділення коштів в межах реалізації культурних проєктів. Також фінансування може відбуватися на основі реалізації мікропроєктів на основі спільного фінансування з бюджету області та бюджетів ОТГ.

Розвиток сфери культури не тільки місцева, але й загальнонаціональна проблема. Для її вирішення на державному рівні прийнято Довгострокову стратегію розвитку української культури.

Стратегія є новим документом і відповідає вимогам часу. Цим документом передбачено формування та розвиток мережі моніторингових або дослідницьких центрів (обсерваторій), особливо на регіональному рівні, а також розробка системи показників впливу культури на соціально-економічний розвиток, що може бути основою проведення моніторингів інструментом формування «точок зростання» креативної економіки в регіонах держави.

Також Стратегія передбачає перехід до грантової системи фінансування сфери культури шляхом розвитку державно-приватного партнерства та розширення повноважень закладів культури і залучення додаткових джерел фінансування культурних проєктів через спеціальні фонди та програми підтримки. Ці положення документу вже реалізуються на рівні ОТГ, але

недостатньо інтенсивно, оскільки потребують значної організаційної та інформаційної підтримки.

В контексті активізації діяльності мережі культурних закладів на рівні ОТГ Стратегія передбачає: інтенсивний розвиток та актуалізацію інформаційних ресурсів бібліотек та модернізація матеріально-технічної бази та інформаційно-технічної інфраструктури бібліотек; заохочення проведення музичних фестивалів у регіонах із використанням місцевих адміністративних і фінансових можливостей [3].

Щодо мережі закладів культури в документі передбачено:

- інвентаризацію та модернізацію мережі закладів культури;
- розвитку культурної сфери і слугувати організаційним запровадження нових форм діяльності клубних закладів, центрів народної творчості та культурно-освітніх центрів з урахуванням досвіду держав – членів ЄС та впровадження сучасних інформаційних технологій;
- створення єдиної уніфікованої бази даних про аматорські колективи, клубні об'єднання та базову мережу клубних закладів;
- створення системи грантової підтримки для заохочення успішних закладів культури і поширення кращого досвіду їх діяльності; розширення можливостей закладів культури для провадження самостійної фінансової та господарської діяльності;
- запровадження обов'язкової контрактної форми роботи у сфері культури та конкурсної процедури призначення керівників державних та комунальних закладів культури;
- створення системи (мережі) комунікаційних майданчиків для громадського обговорення поточних проблем культурно-мистецького життя (громадський моніторинг);
- розвиток форм державно-приватного партнерства в інформаційній
- діяльності в галузі культури;
- модернізація системи освітньо-культурних центрів та перетворення їх в інформаційно-консультативні осередки.

У науковому плані, відповідно до аналізованої Стратегії, можемо сформулювати два основні завдання дослідження: по-перше, створити систему показників впливу культури на соціально-економічний розвиток (територій, ОТГ, регіонів) – на національному рівні це зроблено експертами програми «Культура і креативність»; по-друге, гармонізувати цю систему за європейськими та світовими стандартами.

Серед нових форм організації сфери культури можемо виокремити декілька форм, втілення яких активізує соціокультурну діяльність на рівні ОТГ, а саме:

- кластеризація (культурні кластери, креативні кластери, соціокультурні кластери тощо);
- розвиток культурного туризму;
- підхід (фінансування з державних та недержавних фондів підтримки розвитку культурної сфери);
- виокремлення культурної (соціокультурної) складової економічного розвитку та формування креативних індустрій та креативної економіки в ОТГ.

Таким чином вирішувати проблеми розвитку культури на рівні ОТГ слід, передусім, на засадах запровадження принципів креативної економіки, яка тлумачить поняття культури як ресурсу господарської діяльності, причому ресурсу окупного і прибуткового. Для реалізації такого підходу потрібні нові, ексклюзивні для кожної ОТГ ідеї розвитку культурних заходів, які б притягали туристів та інвестиції у суміжні з туризмом галузі.

Список використаних джерел:

1. Коваль С. Л., Сидор І. П. Моніторинг видатків бюджету м. Тернополя на соціально-культурні цілі. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 34. С. 275-283.
2. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації / ДУ «Інститут регіональних

досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»; за ред. С. Л. Шульц. Львів, 2018. 140 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

3. Розказов А. Г. Особливості використання поняття «соціальний заклад»: публічно-управлінський аспект. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 5. URL: www.dy.nayka.com.ua (дата звернення 01.09.2021)

4. Соціальні результати державних програм: теоретико-методологічні та прикладні аспекти оцінювання: [монографія] / за ред. Е.М. Лібанової; Інститут демографії та соціальних досліджень імені Птухи М.В. НАН України. Умань: Видавець «Сочінський», 2012. 312 с.

Швирло Юрій Михайлович

*Головний державний інспектор сектору охорони державної таємниці,
технічного та криптографічного захисту інформації
Головне управління ДПС у Тернопільській області*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Сучасні тренди діджиталізації управлінських процесів та шляхів взаємодії суспільства і держави вимагають зосередження уваги на технологічних аспектах та програмному забезпеченні методів захисту інформації. Сьогодні значну частину важливих даних (державна та комерційна таємниця, персональні дані тощо) вже оцифровано, однак обсяг такої інформації постійно зростає. Тому актуалізується питання її ефективного захисту, а також детального вивчення засобів і методів забезпечення такого захисту. У сучасних умовах надзвичайно важливо своєчасно оновлювати та модернізувати нормативно-правову та організаційну базу у цій сфері.

Різні аспекти організаційно-правових засад захисту інформації у своїх роботах розглядали І. Арістова, О. Олійник, Н. Новікова, І. Тацишин, Н. Нижник, В. Соловійов та ін. Водночас питання методів і засобів захисту інформації, а